

REGÉLŐ.

Pesten vasárnap martius 28^{kán} 1841.

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csütörtökön. Fél évi díjja helyben képekkel 5 ft. borítéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

Don Alonzo.

Második szakasz.

(Vége.)

Donna Anna most hirtelen félbeszakítá beszédét; körülmények, melyekre előbb nem figyelt, jutottak eszébe. — „De talán egyszer minden tanúk nélkül beszélhetett az infansnővel“ suttogá magában, megrettenve a' felelősség egész terhén, mely rajta feküdt. — „A' halálnak kell minket e' férfitől megszabadítani!“ — fölkiálta ekkor.

A' nagymester fejét rázta; az orgyilkossági eszköz nem egyezett-meg becsületérzésével; ellenét csak nyiltan tudta megtámadni.

„Van még egy ut — monda tovább Donna Anna — Don Alonzo fejét a' hóhérnak nyujtani.“

„De micsoda váddal?“

„Tulajdon bűnének fölfedezésével, és a' világon senki ne gyanítsa, hogy maga a' fejdelemnő volt büntársa. Nem emlékezik ön kegyelmes ur! azon lovag történetére, ki Donna Sancha királyi nő teremének közelében találtatott?“

„Igen, halállal büntettetett, 's a' királynét semmi gyanú sem terhelte.“

„Természetes, hogy ezen esetben megkegyelmezhetne az infansnő Don Alonzónak, de az udvartól távozni kellene neki örökre!“

„Értettem önt, nagyságos hölgy! a' büszke Alonzo vegye nem sokára bün-tettének díját!“

Még azon éjszaka körülfogták a' nagymester katonái az Alcazar épületét, hol Don Alonzo nagybátyjával lakott. A' főalamizsnás még ébren volt, mit látni lehete a' szobájában égett gyertyáról. Alonzo szobájában minden setét volt, 's legkisebb neszt sem lehetett hallani. De éjfélkor egy ajtó nyikorgott, és az ifjú lovag lopva lépett-le egy lépcsőn, mely az Alcazar felsőbb emeletéből az udvarra levitt. Kémek követték őt. Vigyázva vonult keresztül a' hosszú corridoron, melyre néhány udvari ember által

lakott szobák ajtai nyitlak; és mi ritkaság volt, utána ment éji vándorlásában egy nyulánk, erősen beburkoltt alak. Midőn a' palota déli végén fekvő szabad térre ért (infansnő kertjének hivatott e' szabad tér), csendesen megállt. Az infansnő kertjét izmos kőfalak védték a' vad hegyi szelek ellen, azért itt finom növények is virágozhattak a' melegben. A' szabad tér éppen mellette feküdt az infansnő szobáinak. Itt csak az ő hölgyei laktak; itt voltak a' nagy téres teremek is, melyekbe a' fejedelelnő tartozkodni szokott, és innen nem messze vala az imádságház is, mely titkos özszejöveteleknek volt tanúja. Ezen szabad tér legmagánosabb hely volt az egész Alcazarban, és gyakran napok multak-el, hogy egy ember sem mulatott a' szelid növények között.

„Magunk vagyunk, édes lelkem! itt senki sem hallhat minket; senki sem háborithat!“ — monda Alonzo félhangosan, és egy csókot nyomott homlokára az őt követő leánynak, 's nyugtalanul vonta-szét a' fekete fátyolt, mely annak arcját eltakarta.

Ekkor világos lön a' szabad tér kapujánál; gyertya lobogott-föl, és egy hang kiálta: „ki az, ki jár itt?“

„Bizonyosan az Alcaldék őrcsapatja — mond Alonzo habozva — pedig már éjjel elmúlt: elmennek ők, ne félj kedves leányka!“

Ekkor a' hang fölkiáltott hangosan és sürgetve: „az infansné kertjében egy férfi van!“ — Erre több lovag futott elő, kezeikben meztelen fegyverekkel.

„A' nagymester alattvalói! — kiálta Don Alonzo — elvesztünk!“

Kiránta ő is kardját, de minden ellentállás késő volt; egy harczbárd ütése földre teríté őt; a' nagymester utasítása szerint elhurczolták magukkal, nem törődven azzal, ki még vele vala. Mind ez néhány percz munkája volt, és lobogó fáklyák világánál történt minden rendetlenségével az éji vállalkozásnak. Az udvaron volt őr — első megrohanáskor láрма-jelt adott, 's a' palotában volt katonák fegyvert ragadtak; de senki sem tudta, tulajdonképp' honnét származik az éji nyugalom megzavarása. Sokan azt gyaníták, hogy ellenség van az Alcazar kapui előtt.

A' láрма Donna Isabellát is fölrémíté álmából; a' főudvarmesterné a' herczeg-asszony háló teremébe lépett két hölgygyel, tudósítást adandó, mit jelent e' zendülés az Alcazarban. — „No 's Donna Anna — kérdé — mi baj? Bátyám Don Henriquez akarja talán várunkat ostromolni?“

„Nyugodjék-meg fönséged — viszonzá hidegen D. Anna — csak egy állarma volt, mely mindnyájunkat fölrémített.“

„Hogy? hát mi történt?“

„Csak valami jelentés nélküli, fenséges infansnő! a' szentjágoi nagymester katonái, midőn a' várat megkerülték, közel azon ajtóhoz, mely fön séged szentséges teremeibe vezet, egy embert találtak.“

„És meg is fogták? — kérde sebesen Donna Isabella, fölindulásán nagy nehezen uralkodva — és tudják, ki azon ember?“

„Igen, fenséges infansnő! — felelt a' főudvarmesterné halkan — Don Alonzo de Gusman.“

Donna Isabella nagyot sohajtva — ,nem, nem — monda hevesen — ön tévedésben van; az lehetlen; áltudósítást vett ön Donna Anna!‘

„A' mit fenségednek jelentek, ön magam láttam. Az örök hadi lármája által följesztve, ide siettem őrhelyemre; midőn a' nagy teremen keresztül jövék, lenéztem az állványról az udvarra; a' bűnöst fogva tarták ott maguk közt az örök; és az nem más volt, mint Don Alonzo. Ezután tüstént tudósított engem a' történetről Don Juan de Pacheco éppen úgy, mint fenségednek jelenteni szerencsém volt.“

Az infansnő az éjnek többi részét, mely neki kinteljes örök-kévalóságnak tetszett, halálos szorongatás és óránként növekvő nyugtalanságban töltötte; nem tudta magának megfejteti Don Alonzo tartzkodását illy veszélyes helyen; ő nem oda hívta őt; milly rettentő viszony üzhette oda? Lelke tisztaságában mást nem gyanithatott, mint sem hogy rajoskodni akart azon fák alatt, hol ő szokott tartzkodni gyakran gondolataiba merülve. Reggelig térden fekvék ágyában, és könyörgött Istennek eszközért, melylyel szerelmesét megmenthesse. Donna Anna is nyugtalanul virasztott az előszobában, 's a' jövendő napnak kétesen nézett elébe: átlátta Donna Isabella fájdalmát, és tartott tőle, hogy a' legvakmerőbbet követendi-el Don Alonzo megszabadításáért.

E' korban még általán keveset tudtak a' törvényes formákról; a' jobbára csak tetszés szerint eljáró kormányhatalom büntetett, 's a' történt büntett után a' bűnösnek többnyire csak néhány órát engedett a' halálhoz készületre. Az Alcazarban élet és halál-joggal az Alcalde birt, még is az infansnő hatalma vissza tartoztathatta birói kezét, és adhatott kegyelmet.

Következő napon tompa álmélkodás uralkodék az egész palotában. Beszélték, hogy a' fő-alamizsnás lábaihoz vetendi magát az infansnőnek, 's unokaöcscse részére kegyelmért esdeklend, és szomorú fohászok közt várták végét e' napnak, melynek lenyugvása Don Alonzóra halált, legjobb esetben számkivetést hoz. Dél felé Donna Isabel sápadtan, elbágyadva, fájdalmaival küzdve, le-

jött az Alcazar nagy lépcsőjén ; főudvarmesternéje karjaira támaszkodott , és utána számos kíséret ment. Midőn éppen imádkozás végett a' kápolnába akart lépni , egy leány jött elébe , és lábaihoz vetette magát. Könyei folytak , és egy durva , fekete anyagból készült fátyol fődte-el arcát.

„Donna Anna! tudja-meg , mit akar e' leány!” parancsolá az infansnő szánakozva. De a' könyörgő nem állott-fel; ajkai az infansnő ruháját érintették , és monda elfojtott hangon: „kegyelem, fenséges asszonyom! kegyelem Don Alonzónak! Én... én vagyok a' bűnös...”

„Keljen föl! — parancsolá az infansnő , és szíve sebesen dobogott — keljen-föl , és beszéljen... kicsoda?”

„Egy szerencsétlen!” hebegé remegve.

„Zsidónő!” — fölsikolta az infansnő , és visszatántorgott; mert észrevette a' leány vállán a' sárga jelt.

Az udvari emberek között nem tetszési zaj keletkezett.— „Üz-zétek-el!” parancsolá a' szigorú főudvarmesterné , az udvari szolgálkhoz fordulva.

„Én pedig parancsolom , maradjon! — mond az infansnő , és komolyan visszautasítá az egész udvart. Ekkor tekintete sokáig megvetőleg nyugvék a' földön heverő zsidónőn. Egy volt ez azon idealis alakok közül , mellyeket költő teremteni nem tud , és csak a' festő , mint Raphael vagy Titian varázsolhat vászonra. — Szólj! — uralkodván végre magán az infansnő — mit kívánsz tőlem?”

„Igazságot , igazságot Don Alonzónak! — felelt a' még mindig könyező. — Én , én nyomorult , vagyok egyedül bűnös. Elég vakmerő voltam őt itt az Alcazarban fölkeresni. A' kapukat bezárták , mi előtt időm lehetett ismét távozni. Mit tehettem , hova rejthettem volna magamat? A' főalamizsnás még fenn volt. Egy szó , egy hang elárulhatta volna , hogy unakaöcscsénél vagyok. Elhagytuk hát Alonzo szobáját , és ide 's tova tébolygottunk: így történt , hogy őt elfogták... Kegyelem Alonzónak fenséges hölgy! ő fenségedet mivel sem sérté-meg; még is azt beszélük , hogy neki meg kell halni.

Donna Isabel vonásai elsárgultak ; gunymosoly ült ajkain. — „Hát ezen ember , — monda megvetve , de belsőleg még is emésztődve — ezen ember tehát önnek kedvese?”

A' könyörgő nem felelt; kis idő múlva kiáltá az infansnő tüzesen : „takarodjék ön!” — udvarának pedig intett , hogy lépjen-be vele a' kápolnába.

Itt az Isten házában vigasztalta magát az infansnő , és keservesen sirt , hogy álnokul megcsalatott attól , kit olly bensőleg sze-

retett, 's kit bizodalmaival annyira megajándékozott: de még is külsőképpen uralkodott fájdalmán, és tetszőleg egészen nyugodt volt. Azonban egész napon benső szorongattatással várta, hogy eljő a' főalamizsnás, 's tőle kegyelmet kérend Don Alonzo részére és számkivetést. Azonban az órák elteltek, és egy hang sem könyörgött kegyelemért. Gyászos szomorúság feküdt az infansnő egész környezetén. Visszavonult tehát legbensőbb teremeibe; semmi lármája, semmi zöreje nem hathatott hozzá. Végre, midőn már alkonyodni kezdett, bejelenté Dona Anna a' főalamizsnást, ki kegyelmes kihallgattatásért könyörgött. Midőn Isabel belépni látta őt, remegett, és vonásaiban a' terhes fájdalom kifejezése félreismerhetlen volt.

„Ön nagytiszteletű ur, bizonyosan kegyelmet jött tőlem kérni! — szólla gyenge hangon.

„Nincs arra többé szüksége Don Alonzónak; ő halállal lakolt“

Földre szegezte szemeit Donna Isabel, és halk imádság emelkedett-ki ajkain.

„Ő nem élhetett tovább — beszéle tovább az ősz pap — mert becstelen szerelmeskedésbe bocsátkozni vakmerősködött. Egy zsidónőt szeretett; ilyen szenttől nem moshatja többé magát tisztára egy keresztény és nemes ember. Igen, egy zsidónő szerelme rontá-meg családom utósó sarjadékát, 's dugába dönté egész reményemet; elrablá öregségem vigasztalóját, gyámolát. Mit várhatok még a' világban, midőn már ő hóhérpallosa által kimult? Könyörgök önnek fenséges asszonyom, legyen szabad magamat megvonni a' minoriták zárdájába. Ott emelkedjék egy sirkő...“

Könyek fojták-el hangját, 's csak nehezen tért magához. Ekkor tovább beszélt hevesen: „eljövend a' nap, fenséges infansnő, midőn ön e' honban uralkodand. Ekkor irtsa-ki ön Izrael népét; ekkor fegyver és tüzzel pusztítsa-ki azt spanyol ország szent földéről. Isten így akarja!“

„Igen! — kiálta Donna Isabel, és kezét esküvőleg a' keresztre tévé, melly a' fanaticus és szerencsétlen öreg melljén volt — igen, esküszöm, hogy úgy lesz, Istenre és a' szent szüzre!“

Másnap reggel a' főalamizsnás, Don Antonio de Gusman, a' minoriták rendjébe állt. Egy pár nap mulva Don Alonzo szomorú végét elfelejték az udvarnál. De az infansnő még sokáig gondolt rá. Minden ifjúi hév, melly lelkében szerelmi erővel birt, kialudt örökre, és még csak helyzetének fényéhez vonszódott egy kissé. A' nagymester befolyása nem bírhatta rá, hogy a' franczia herceghez menjen; inkább ment az arragoni infanshoz. Föllépén a' trónra, eszébe jutott esküje, mellyet a' főalamizsnásnak tett, és országá-

ban fölállítá az eretnekeket üldöző törvényszéket. Sokáig uralkodott. Két fontos történet jeleli uralkodását: Granada elfoglalása és az új világ fölfedeztetése; de sok nemesnek átka azért, hogy számtalan, vallásához hű embert pallossal és máglyával emészte-tett-el, — szenyiti Isabella királyné uralkodásának dicsőségét.

Kén Pál.

PESTI VIZSGÁLÓ.

HIRSZEKRÉNY. — Multkori szekrényemből egy pár szomorú hírt közleni nem akartam, nehogy sok is legyen egyszerre. Egyik az, hogy f. h. 21-kén egy kenyérrel töltött ladikot, melyben hat ember volt, ismét olly erősen hajtott a' Duna sebes folyamzata egyik éppen beakasztható hajóhidhoz, hogy az felfordult kenyerestől, emberestől. Öt ember kiszabadított; a' hatodik, egy viritó fiatal leány, a' víz színére többé nem jutván, újabb áldozatja lön a' Dunának. — Másik hír. — Egy pesti nyilvános 's nevezetes házban, melynek kapuján éjjel nappal örök állnak, mult héten az udvarra szolgáló 's három zárral csukott szobát nyitottak-fel a' tolvajok, 's onnan a' szegények pénztárából a' banknotákat (mintegy 800 pgő ft.) kirablották; a' réz és ezüst pénzt ott hagyták. — Ha igaz, ez már csakugyan sok! —

A' pesti haute volée mart. 23-án saját mulatságaul az angol királyné-remében magyar és franczia színi előadással 's tableaukkal fűszerzé az estélyt. A' magyarra Fáy András „közös háza“ választatott; francziára egy rövid vaudeville.

Nemzeti színházunkat 22-én „Devreux Robert“ új opera ismét jól megtölté nézőkkel. — Se o t t k. a. felléptét sovárgva várjuk. Némellyek azt hirlík, hogy aligha nem tesz-ki Schodelné asszonyon! Ezen ugyan nem csudálkozom; mert illyesmit jeles műértőink már másokról is állítottak, de mind eddig be nem valósult, 's ugy gondolom, sok víz is elfut addig a' Dunán, mig e' jövődölést teljesedve látandjuk nemzeti színpadunkon. Egyébiránt bár-csak minden héten kétszer ugy tele volna színteremünk, mint 22-kén volt. — Sajnosan értettem, hogy Felbér. k. a. csakugyan felmondá szolgálatját a' magyar Thaliának. Gyenge egészsége helyreállítása végett, mint mondják, utazni megy.

A' hangászat világa egymás után annyi élelményt fog adni, hogy majd nyelni sem győzzük. Az idegenek közül Tingry ur kezdé-meg e' héten versenyeit; jövő hétfőn pedig Pirkhert ur a' derék pianista. — A' casinóban jelen vasárnap derék fiatal művészünk, Fáy Gusztáv ur, mint hallám, saját szerzeményeinek zsengéjével fog meglepni. Ugyan e' napi délután lesz a' hangászegyesületi műelőadás. — „Pál“ oratoriumnak első próbája egész orchestrummal 21-én ment végbe a' redutteremben, melly alkalommal czélszerű rövidítések határozottak-el. A' próba várakozáson felül sikerült. A' magán-szerepek jeles műkedvelők kezeiben vannak. Remélhetni, hogy e' nagyszerű előadás a' nem műértöket is kielégítendi. — Újabb hírek szerint a' pesti kisdéd-kórház javára adatandó hangverseny apr. 5-kén lesz a' redutteremben.

TERMÉSZETI TÖRTENET 'S TUDOMÁNY.

Ujan támadt tó. — Az Echo du monde savant szerint nem rég Char-nyban (Maconi megye) egy igen sajátos természetű tünemény adá magát elő. Itt ugyanis egy kut ásott többféle épületek között, 's ime egyszerre az ásott kut szökőküttá vált, éppen mintha vize valamely artézi furott lyukból (Borsloch) jöne. Ez előnté a' völgyet, 's lassanként 16–18 metresnyi mélységű tavat képezett.

Nevezetes üveg. — Rövid idő előtt Vaisonban (Vaucluse megye) a' többi régiség között két régi romai ugy nevezett köny- vagy gyászüvegesétástak-ki, mellyek igen szembetünő tulajdonságuk. Ugyan is szokott üvegeink sajátoságaival éppen ellenkezőleg birnak; mert lágyak, hajlékonyak, és ruganyosak annyira, hogy spanyolviaszként hajlíthatók és összenyomhatók, 's miként szivacs, vagy bőr szelhetők is voltak. Eme nevezetes átváltozást, és különös tulajdonságot a' föld befolyásának talajdonítják, mellyben feküdtek, 's közönségesen azon iparkodik a' tudományosan mivelő rész, hogy a' természetnek eme ritka sajátosságát kitanulhassa, minél fogva különféle kísérletek tétettek.

KÜLÖNFÉLE.

Szerelem könyve.

(Folytatása.)

Vagy tréfálunk a' leánynyal, kinek ez édes beszédekét mondjuk: miért nem élhettek kettőért, a' nélkül, hogy hűtlen legyek? — mért nem vagyok enyim, hogynedk adhassam magamat? — vagy színlés nélkül beszélünk, vissza akarjuk venni a' szabadságot, 's rossz csinyt követni-el; mert mihelyt a' választott szívet megosztani vagy elhagyni akarjuk, a' kívánság már tetté érett lön.

Kevésbbé szerelmes hölgyet, ki mindig egyenlő marad, jobban szeretnék, mint olyat, ki ma édelgésekkel 's holnap szeszélyekkel áraszt-el.

Kérded, honnan jő, hogy mintegy lehetlen mindig egyenlő lánggal szeretni egymást? Mert a' szerelmi fogékonyság fokát véralkatok különsege határozza.

Örök szerelem ritka; de két egészen hasonló s zelle m szerelme örök-lő lehetne.

Azon hölgy — ki boszús arcczal nélkülözi társaságokban kedvesét, vagy éppen kétségbeesésről beszél — nevetségessé teszi magát; de épp' olly illedelem elleni, illy esetben vidorságra hajlani.

A' távullét hatásairól igen különbözön vélekednek. Egyik az állhatatosság ellenségeinek hiszi, másik ellenkezőt tart felöle. Halld véleményemet: szerelemnek a' távullét az, mi szél a' tűznek; a' kicsinyt kioltja, 's a' nagyot lángokra gyulasztja.

Hosszas távullét a' szerelemben mit sem ér. Ki meg akarja örökíteni, kis utakat, rövid távozásokat használjon, a' visszatérés illyenkor mindig valódi üdv napja a' szerelemnek.

Ha kedvesed hosszú távul után örömmel hull karaidba: ne tartsd e' lángot mindig benső szerelem jelének: mert hisz' e' perczen czerszer vígabb lehet, mintha mindennap látna.

Rövid távollét utáni viszontlátás a szerelemben, mint házasságban, gyakrabban érzékek növekvését, mint szív ellágyulását okozza.

Tavollét idejében ne késlekedjete a szükséges felvilágosításokkal, ha okot hisztek panaszra. De ha nem mersz mindent szabadon megírni; jobb, összejövetig inkább mindent abba hagyni, mint mindent nem mondani, 's így a bűt megszűnés nélkül növeszteti a szívben.

A szerelem mit se veszítsen-el jogaiból. Elválva sohajokkal 's könyűkkel tartozunk neki; 's ha néha két szerető váláskor eltítkolja is könyeit: keserűbb adót vesz, belkinait kétszerezve, könyűk és sohajoknál.

Kéjlgés bizonyosan megbecsteleníti a szeretőket, 's a leányt, jobban. Mindkettőjökre nézve egyenlőn nagy bűntett a szerelemben az érzéki élv, meg nem szentesítve semmi viszonytól, és sérti az ifjú mint a leány gyöngéd érzelmét.

Méltánytalan szeretőnek, ki azzal akar meggyőzni: szabad gyöngének lennie: joggal válaszolhatná a leány: én is gyöngé vagyok.

A nem szeles hölgy nem tehet okosabbat, mint azon férfival, kinek tetszik, nem beszélni szerelmesen; de ha ez hű marad, egyezzek-meg.

Bár szeretni, jól, egyedül a szerelem tanít: tegyék még is a szeretők a tanítás édes szolgálatát, 's biztos órákban beszéljenek kéjeik növesztéseiről. *)

Vita után alaposan ki kell az okot fejteni; általános magyarázat meg nem orvosolja a rosszat.

Beccsületes szerelmi viszonyban őszinteséget mindig ünnepélyesen fogadnak. Azért inkább megbocsátok megvallott bűntettet, mint tagadott kicsinységet.

Beccsülést érdemlő leány, ki szeret és tetszeni vágyik, mindenek fölött őszinte; mert inkább retteg, hazudva, ön ellenfele lenni, mint a kedvesnek nem tetszeni, ha hazudónak lenné.

Az illy leány szereti az igazságot és őszinteséget. Ha kedvese előtti mentesség kedvéért kissé eltávozik is az igazságtól: jobban retteg e perczen a mondottól, mint a kedves válaszától a valóra.

Sértő, eltítkolni, hogy egy más érez irántunk. Vétség a szerelemben keblünkben hordott szívek iránt nem mindig őszintének lenni, 's bűntett, elhallgatni, mi eltítkolva nem maradhat. (Folyt. következik.)

*) Lancaster

FORD.

KÉRELEM. — Közelgven a folyó esztendei második évnegyed, tisztelettel kéretlennek az évnegyedes előfizetők, hogy a 2-ikra járandó előfizetést még e hónap lefolyta előtt beküldeni ne terheltesse nek. — Hasonlag kérjük azon t. olvasóinkat, kik e folyóirat jelen félesztendei díját még be nem fizették, méltóztassanak azt minél előbb kezünkre szolgáltatni.

A szerk.

Szerkeszti Mátray Gábor, halpiacson, Dencs-ház, 56-dik sz. a.

Nyomatik Trattner-Károlyi betűivel, angol vas-sajton
uri utsza 453.